

ter kaže vse mlekarke izdelke koroške dežele, med katerimi je posebno omenjati fino surovo maslo in sir.

Sir po švicarskemu načinu in tudi po francoskem in laškem izdelujejo večji živinorejci planinskih krajev v Zilski in Kanalski dolini, kateri tudi porabljajo mleko laške živine, ki pride tje poleti na pašo.

Fino surovo maslo (Theebutter), ki je bilo na razstavi v najrazličnejših oblikah razstavljeno, izdelano je največ v grajščinah po spodnjem Koroškem.

Pomena vredna je dokaj obila razstava mehkega sira, izdelanega po limburškem načinu, kojoj izdelovanje je vpeljal v deželo tajnik kmetijske družbe g. Schütz.

Cela mlekarska razstava je priredjena v telovadni mestne šole, koja je v zvezi s stranskimi sobami, v katerih je na ogled postavljena uzorna mlekarnica. V tej mlekarnici izdelujejo se različni mlekarski izdelki od učenk koroške dekleške kmetijske šole pod vodstvom njih učiteljice. Mleko se tukaj sprenamlje na dva načina, in sicer v plitvih posodah po holštajnskem načinu in globokih posodah s pomočjo mrzle vode, to je, po Svarzovem ali švedskem načinu. Smetano pinijo na ameriški gugalni pinji, katera pinja je posebno praktična ter lahka za goniti. V drugi sobi izdelujejo marijadvorski mehki sir, katerega se vidi izloženega v različni starosti in zrelosti.

Najlepši del razstave je izložba gori imenovane dekleške šole, obstoječa iz različnih sort sira, finega masla itd.

Tukaj se tudi vidijo mlekarska orodja, kakor različne pinje, posode, instrumenti itd. ravno tako sirišče v steklenicah, barva za maslo.

Tehtnica in uteži.

Veliko truda stane, časih tudi veliko časa, denarjev in strahu pred zgubo, preden žival vzredimo, slamo, zrnje, krompir itd. pridelamo. Vsaka reč je nekaj vredna. Nič ne pride samo po sebi.

Zatorej bi zlasti na kmetih naj rabili tehtnico in uteže, vedno bolj in zmiraj več. Ugodni vspehi se kmalu prikažejo. Tehtnice bi naj ne manjkalo ne v kuhinji, ne v skednjih, pa ne pri hlevih.

Nekateri grajščaki, posamezne občine imajo uže centezimalne tehtnice. Tako more kmetovalec stehtati vsak voz gnoja, seno, slamo, krompir, repo, vsako goved. svinjo itd., da poizvé, kako se kaj pita ali debelí, koliko hrane potrebuje. Iz t-ga lahko določi, koliko je katera stvar vredna, kako jo ima ceniti, da škode ne trpi. Nobeno delo, nobeno orodje se tako hitro ne plača, kakor tehtanje in tehtnica. Povsod se rabi tehtnica več, najmanj na kmetih. V nekaterih podjetjih delajo s tehtnicami jako natančno, na pr.: na železnici, pošti, fabrikah, magazinah itd.

Nadejati se sme, da bode kmalu vsaka občina imela svojo tehtnico, da bodo vse pridelke prodavali na tehtnico in vselej vedeli, koliko je kaj vredno. Tudi bodo znali, koliko je žival na teži zgubila, kedar se je bila v mesto odgnala, kajti bojazen, nemir, trud uplivajo tudi na težo. Kmet pa nima, da bi ljudem kar zastonj dajal. Časih mnogo simotamo barantajo za kakošno debelo prase. Tehtnica bi vsemu prepiru hitro konec storila. Koliko sena prodajó še zmiraj po ocenjavi na vid. Enaka se godi zastran slame. Posamezni snopi niso vsi enaki, in če jih je mnogo, se prevarimo kmalu za kakošen cent. Kmetu se dela škoda, če prav le pri slami.

Na večih posestvih kaže časih voz gnoja tehtati, zlasti če je enakomeren. Tako se izvé, koliko živina

potegne, pa tudi, koliko ga je treba za hektar. Znamo nadalje, koliko je se navozilo v hlev, v skedenj. Vedeti, in sicer natančno vedeti ter prepričati se, to bodi skrb razumnemu kmetovalcu.

Želeti je torej, da bi tehtnico in uteže bolj pogosto rabili, zlasti na kmetih. Tedaj bodo ljudje vse bolj cenili in mošnje polnili.

Gospodarske izkušnje.

Kako pokončavajo malinovje.

Po nekaterih gozdih postane malinovje prav sitno in je priporočati, da se popolnem zatre, kar pa ni samo drago, ampak časih tudi zelo težavno delo. Nahajamo glinaste njive, ki v kljub temu, da jih večkrat zaporedom obsejemo, vendar naenkrat zarastejo se z malinovjem, več ali manj gostim. Francozi v kantonu Isère in Picardie izumili so poseben pomoček in ga objavili v večih francoskih listih strokovnjaških. Pomoček sicer ni popolnem zanesljiv, vendar jako po ceni. Še celó nekaj dobička vrže onemu, ki se ga posluži.

Pomoček je ta: kedar poleti solnce pripeka in suša pritiska, zlasti meseca avgusta, požanjejo malinovje tik korena — v Picardiji navadno v 5. ali 6. letu 14letnega kolobara gozdnega, ko mladi les trebijo in pohabljen, slabo, zaostalo drevje izsekavajo. Pokošeno malinovje posušijo, z drugimi oklestki in suhljado v snopiče povežejo in za kurjavo porabijo. Kurilo gori rado in svetlo in kruh iz tako zakurjene peči je baje zelo okusen. Še na eno korist je treba opozoriti. Po vetru med malinovje zaneseno drevesno seme rado kali in poganja. Mlade rastline rastejo brzo naprej, ker imajo zavetišča in sence. Zlasti dobro se ukoreninijo, čeravno sicer v rasti na kvišku malo zaostanejo. Toda če malinovje pokosimo, rastejo naglo in veselo naprej. Če bi malinovje ruvali, trgali, pipali, oškodovali bi drevesca. Če še kaj malinovja po košnji zaostane, vzame gotovo drugo leto pri drugi košnji svoj konec, če je poprej hitro rastoča drevesca ne zađušijo. „Centralblatt f. d. g. Forstwesen“.

Kako strmine z ledino ali rušnjo prevleči.

Strmine in meljine se ne dajo rade prevleči z ledino samo tako, da jih posejamo s travnim semenom. S pirnico pa se to zgodi hitro in močno.

Vzamemo svežega korenja od pirnice ali pirike. Vse njeno korenje na drobno zrežemo in z zemljo pomešamo. Prilije se nekaj vode, da se napravi zmes podobna malti. Te zmesi sedaj na strmino naložimo pet palcev debelo in jo dobro stlačimo. Delo vrši se dosta hitreje in se bolj prime, kakor če bi nujno izrezavali in jo po strmini polagali.

Šolske stvari.

Društvo „Narodna šola“

imelo je dne 9. septembra t. l. zvečer svoj občni zbor, katerega se je vdeležilo 21 članov. Predsednik gospod Stegnar pozdravi došle člane in konstatuje, da je pretečeno 13. leto bilo najsijajnejše, odkar društvo obstoji, za 100% boljše, nego prejšnja leta. Za ta vspeh zahvaljuje se vsem, ki so s svojo požrtvovalnostjo k temu vspehu pripomogli, vsem podpornikom, med katerimi jih več imenoma našteva, kakor: gospó Murnikovo,

Lahovo, gg. dr. vitez Bleiweis, dr. Babnik, Senekovič, slovenskim časnikom in „Südst. Post“, ki so občinstvo opozarjali, da se je začelo zanimanje in živahna agitacija, katero je podvojil še poseben slučaj. (Kranjska hranilnica, ki ni „Narodni šoli“ naklonila niti solda, ter na vloženo prošnjo ni niti odgovora dala. Vr.)

Dokončavši svoj stvarni in obširni nagovor zakliče g. predsednik: Živile gospice in živeli gg. kolegi, ki imajo srce za „Narodno šolo!“ (Živio-klici.)

Potem je prišlo na vrsto poročilo blagajnikovo in tajnikovo. Iz teh poročil vidi se izredno napredovanje „Narodne šole“ v preteklem letu, kajti vseh dohodkov je bilo 1677 gold., stroškov pa 1632 gold. 55 kr., med katerimi pa je 595 gold. v gotovem naloženih. Od teh stroškov dobilo je 50 ljudskih šol za vloženi 306 gold. za 414 gold. 2 kr. šolskega blaga, 55 učiteljev za vloženi 195 gold. šolskega blaga za 305 gold. 86 kr., 15 ljudskih šol v dar učnih pripomočkov za 94 gld. 85 kr., 2 učitelja brezplačno šolskega blaga za 13 gold. 13 kr., skupaj se je razdelilo za 827 gld. 86 kr. šolskega blaga.

Med dobrotnimi doneski čitamo: dr. vitez Franc Močnik v Gradci 70 gold., deželni zbor kranjski 100 gold., čisti donesek veselice vrhniških rodoljubov (prirečila Urne in Podkrajšek) 50 gld. 14 kr., obrtniško pomočno društvo v Ljubljani (J. N. Horak) 20 gold., mestni zbor ljubljanski 200 gold., „Znanstvena predavanja“ (dr. vit. Bleiweis, dr. Babnik, Senekovič) 259 gold. 40 kr., litijsko pevsko društvo po gosp. Cepudru 25 gold., učitelj J. Novak nabral 30 gold., Bregar Jovana 6 gold., društvo meščanske vojašnice (po g. J. N. Horaku) 10 gold., literarno zabavni klub v Ljubljani 14 gold. 50 kr., gospa Waraun v Št. Jerneji 10 gold., veselica v Lescah, osnovana po gosp. J. Žirovniku 70 gld., nabrani darovi pri učiteljski konferenci v Logatci 21 gold. 40 kr., čisti donesek veselice Št. Jakobskih pevcev v Radoljici (g. L. Belar) 20 gld., Praprotnik Ana 7 gold. 80 kr., Verne Fani v Kamniku 20 gold. itd., skupaj dobrotnih doneskov 1003 gld. 98 krajc.

Ko so se imenovali nekateri teh dobrotnikov, vstali so zborovalci v znamenje zahvale. Poročila vzela so se z odobravanjem na znanje in dotičnim funkcionarjem izrekla zahvala.

Zabavne stvari.

Trije dobri sveti.

(Iz španjskega preložil Ant. Brehmer-Gaffron.)

(Dalje.)

Uže je mislil peš dalje kreniti, ko ga od daleč zagleda. Kako se je pa začudil, ko je videl, da ima sprevodnik krvaveč nos, voznik zlomano roko in da so vsi drugi popotniki več ali manj pobiti. Roparji so jih bili napadli, pretepli in so jim konečno še vse pobrali.

Janez se je takoj domislil svojega gospoda in njegovega dobrega sveta in mu je bil iz srca hvaležen.

Ker se je tudi na dalje zvesto krajših potov držal, je bilo pač očitno, da je imel voz vedno daleč za saboj. Primerilo se mu je pa vsled tega tudi, da ga je marsikdaj noč prehitela.

Taka se mu je pripetila nekdam v samotnem pustem kraju, kjer je uže pozno ponoči na jako borno ob cesti stoječo gostilno naletel, in je potrkal. Revno oblečen mož pride mu odpirat z lučjo v roci.

„Ali me morete prenočiti?“

„Pač, gospod.“

Janez vstopi in se ob ognjišči vsede z gosp. odarjem vred. Sama sta bila in gospodar je ravno zajca pekel. Uže mu je jezik migal, da bi ga bil vprašal, zakaj v taki samoti sam živi, kar mu pride na misel drugi kapitanov svet: „Ne vtikaj se nikdar v zadeve drugih ljudi!“ Vsled tega je le poprašal, če bi zamogel kaj gorkega v želodec dobiti.

„Tega-le zajca bova obrala, kruh bova prigrizovala in vino pila.“

Ko je bil zajec pečen, primakne gospodar mizo k ognjišči, stopi v kot, dvigne neke duri in v luknjo zavpije: „Gori pridi!“

Kakor je bil sicer Janez junak in pogumen, ga je vendar le obšla zona vidoč odprto temno žrelo pred saboj. Vse povesti o „ravbarjih“ in zakletih gradovih, ter skrivnostnih umorih po samotnih gostilnah, stopile so mu pred oči, ko je v gledal s cunjami pokrito mršavo človeško podobo vdratih oči iz globočine priti.

Ta pošast je bila neka ženska, ki je boječe venkaj stopila.

Zopet je mislil Janez jezik stegniti, kedo da je ta nesrečnica in kaj je pregrešila, kar se spomni zopet kapitana in njegovega sveta in molčal je.

Gospodar in Janez sedla sta k jedi; prvi je bil miren, drugi preplašen, molčala sta pa oba.

Gospodar vrgel je tu pa tam ohrostji košček kruha in kako kost, kar je baba strastno pogoltovala.

Po večerji sunil je gospodar žensko zopet v klet, zaprl je duri za njo, jih je z lesenim zapahom zavoroval in se je zopet mirno k ognjišči vsedel.

Janezu je uže zopet jezik migal, da bi bil vprašal gospodarja, zakaj je z ono žensko tako neusmiljen, dober svet mu je pa tudi sedaj jezik zavezal.

Kmalu na to sta šla spat. Nikari ne mislite, da je morda Janez kdo zna, kako sladko spal. Celo noč ni očesa zatisnil, pač pa je prvokrat v svojem življenju celo noč mislil.

Ob prvi zori skočil je s postelje, plačal, kar je bil dolžan, culico pobral in oditi je hotel.

„Kaj“, začudi se gospodar, „in še ne vprašate ne, kje ste prenočevali?“

„Kaj me briga?“

„Ali ste bili zadovoljni?“

„Bil.“

„Ali se vam ni nič čudno zdelo?“

„Kaj so mi mari vaše razmere, mož?“

Gospodar razpne roke in hoče Janeza objeti, le-ta pa odskoči in se za napad postavi.

„Nikari se me ne boj prijatelj, pravi skoraj do solzá ginjen gospodar, ti si tisti, katerega uže štiri leta čakam. Ti si zopet dal moji hiši mir in človeštvo!“

Ker je gospodar tako mirno govoril, verjel je Janez, kar mu je pravil in se je tudi objeti in poljubiti dal. Zopet je jel premišljevat, kako bi bilo mogoče, da bi bil ravno on človeštvo zopet v to hišo vpeljal.

Gospodar vidoč, da si Janez glavo ubija, priskoči mu na pomoč rekoč:

„Moja žena in jaz živela sva v miru in milosti božji v vasi od tukaj izdatno oddaljeni. Ali sosed jel se je v najine zadeve vtikati, midva sva se prepirali jela, da se je hiša tresla. Vsled tega jel sem se ženi studiti, in nekega dne sem celo zapazil, da bi mi bila skoraj nezvesta postala. Na pol blazen sklenil sem v svoji jezi strašansko maščevanje nad mojo ženo in vsakega pobiti, kdor se bo še le količkaj v moje zadeve vtikal in to maščevanje toliko časa nadaljevati, dokler ne bom na človeka naletel, katerega moje zadeve ne bodo prav nič brigale. — Iz tega namena podal sem se semkaj-le v to puščavo, zaprl sem ženo v ono-le klet;